

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา

วันที่รับบทความ	01/07/2566
วันที่แก้ไขบทความ	12/09/2567
วันที่ตอบรับบทความ	17/09/2567

ปรัชญาพร ชำอินทร์^{1*} นวัตกรรม น้อยมณี²
กัญญากร เอี่ยมพญา³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา 2) ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ครู ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 226 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ด้วยการกำหนดคุณสมบัติ เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 และแนวคำถามการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารวิชาการ และด้านบริหารงบประมาณตามลำดับ 2) แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ คือ โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนการจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านบริหารงบประมาณ คือ โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ด้านบริหารงานบุคคล คือ โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมสนับสนุนการวางแผนอัตรากำลังอย่างเหมาะสม ด้านบริหารงานทั่วไป คือ โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการก่อสร้างและปรับปรุงสภาพแวดล้อม อาคารเรียน ให้มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้และมีความทันสมัยอยู่เสมอ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ

^{1*} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

อีเมล : Khuneve9934@gmail.com

² สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

³ สาขาวิชาพื้นฐานและการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

Guidelines for Community Participation in Education Management of Disability – Specific Schools in Chachoengsao Province

Received	01/07/2024
Revised	12/09/2024
Accepted	17/09/2024

Pratyapon Sa-in^{1*} Niwat Noymanee²
Kanporn lampaya³

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of community participation in education management in schools for the disabled in Chachoengsao province, and 2) to study the guidelines for community participation in education management in schools for the disabled in Chachoengsao province. This research was a mixed-methods research, consisting of quantitative research and qualitative research. The population and samples were divided into two groups: 226 teachers and parents of students selected by stratified random sampling, and 10 informants in focus group discussions selected by purposive selection. The instruments used to collect data were questionnaires with a reliability of .97 and focus group discussion questions. The statistics used for data analysis were frequency, mean, and standard deviation. The results of the research found that 1) the level of community participation in education management in schools for the disabled in Chachoengsao province had the highest overall mean score. The average scores from the highest to the lowest were general administration, personnel administration, academic administration, and budget administration, respectively. 2) The guidelines for community participation in education management in schools for the disabled in Chachoengsao province consisted of four aspects. In terms of academic administration, the school provided opportunities for parents and the community to participate in planning education

^{1,*} Educational Administration Program, Bangkok Suvarnabhumi University
e-mail: Khuneve9934@gmail.com

² Educational Administration Program, Bangkok Suvarnabhumi University

³ Basic and Educational Administration Program, Rajabhat Rajanagarindra University

management to be appropriate and consistent with student learning. In terms of budget administration, the school provided opportunities for external agencies, both public and private, to participate in supporting educational resources. In terms of personnel administration, the school provided opportunities for the school board to participate in supporting appropriate workforce planning. In terms of general administration, the school provided opportunities for the community, parents, school board, as well as external agencies, both public and private, to participate in supporting the construction and improvement of the environment and school buildings to be ready for organizing learning and always up-to-date.ss to carry out activities.

Keywords: Community participation; Educational management; Schools for disabilities

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมไว้ใน มาตรา 54 วรรคสอง รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยให้รัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล (พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา, 2560, น.14) ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ระบุถึงการมีส่วนร่วมไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยมีประเด็น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ (1) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษ ที่ 21 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท โดยส่งเสริม การมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา และ (2) การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว และชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาได้ให้ความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวม ของประเทศ โดยมีประเด็นที่สำคัญ คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนเพื่อการจัดการศึกษาด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563,น.ก)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 บัญญัติไว้ใน มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข โดยมีการจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาเพื่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาของไทย ซึ่งจากเดิมที่มีการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนอย่างเดียวมาเป็นการศึกษาที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดศึกษา ในมาตรา 8 (2) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษายึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษาเพื่อให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร รู้จัก เลือกรับรู้ปัญหา และวิทยาการต่าง ๆ สามารถพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล ในชุมชน ร่วมกันหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชนด้วยกัน มาตรา 39 ที่ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหาร งบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทั้งนี้ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา และได้กำหนดไว้ในมาตรา 57 ได้ให้ หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานำประสบการณ์

ความรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษามาตรา 58 (2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม และความจำเป็น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น.21-22)

การส่งเสริมให้ทุกส่วนของสังคม คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมายการปฏิรูปสอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2561 ที่ว่าคนไทยต้องได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มุ่งเน้นใน 3 ด้านหลัก คือ 1) ด้านคุณภาพ ได้แก่ คุณภาพครู คุณภาพแหล่งเรียนรู้ คุณภาพการศึกษา คุณภาพการบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจและมีหลักธรรมาภิบาล 2) ด้านโอกาส ได้แก่ คนไทยทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกประเภท ได้เข้าถึงการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ 3) ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน อีกทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการแต่งตั้งมาจากผู้แทน ชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากสถานศึกษาสู่ชุมชนโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรชุมชนอื่น ๆ ให้การสนับสนุนให้ความร่วมมือ แก้ปัญหาและพัฒนาซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมที่เน้นให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาของชุมชนสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้เกิดบทบาทความร่วมมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป (รัตนพร รัตนสุวรรณ, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์ และสุภาพ เต็มรัตน์, 2564, น.5)

โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ในตำบลลาดขวาง อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ ทั้งในลักษณะอยู่ประจำ และไป - กลับ จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) มีนักเรียนทั้งสิ้น จำนวนทั้งสิ้น 427 คน ประเภทประจำ จำนวน 397 คน ประเภท ไป - กลับ จำนวน 30 คน (โรงเรียนฉะเชิงเทราปัญญานุกูล จังหวัดฉะเชิงเทรา, 2566, น.1-100) โดยนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เศรษฐกิจและอุตสาหกรรม เช่น จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสระแก้ว กรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑลรอบนอก และจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นพื้นที่เศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ผู้ปกครอง และประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพที่หลากหลาย ซึ่งประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า อาจทำให้เกิดการมี

ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สังเกตได้จากหลายปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างหลากหลาย ตลอดจนการวางแผน การจัดการศึกษา และร่วมกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของนักเรียน ทั้งในด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาในการประชุมร่วมกันวางแผน การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทาง สติปัญญา พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมีการจัดทำโครงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชน กิจกรรมการศึกษา แหล่งเรียนรู้สู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมครู-บุคลากร โครงการส่งเสริม อาชีพในเรือนนอน โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพนักเรียน เพื่อการมีงานทำ สนับสนุนส่งเสริม ให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมในการทำกิจกรรมที่หลากหลายร่วมกับชุมชน สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และวัฒนธรรม รวมถึงมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการ สถานศึกษา นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถลงมือปฏิบัติได้จริงและดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ และเอกชนในการจ้างงานศิษย์เก่าที่จบการศึกษาให้เป็นพี่เลี้ยงคนพิการในโรงเรียน การสนับสนุนทุน การศึกษา อุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์กีฬา เครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในฐานอาชีพและเรือนนอนนักเรียน ตลอดจนได้รับการสนับสนุนอาหารกลางวัน เครื่องอุปโภค บริโภคของนักเรียนจากผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง (โรงเรียนฉะเชิงเทราปัญญานุกูล จังหวัดฉะเชิงเทรา, 2565, น. 23, 56-57, 61-62) ส่งผลให้นักเรียน โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษา มีเครื่องอุปโภค-บริโภค ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างเพียงพอ นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดี สามารถพึ่งตนเองและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ปกครองและชุมชน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียน เฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา และศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา ว่าสถานศึกษามีแนวทางที่จะทำให้ผู้ปกครองและ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง โดยผลการวิจัยดังกล่าวมาพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนใน ลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ

ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

2. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ประชากรกลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ ครู และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 226 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Statified Random Sampling) โดยเทียบสัดส่วนของประชากรตามสัดส่วนตามระดับช่วงชั้นการศึกษาของนักเรียนให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด เพื่อตอบแบบสอบถามและผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนที่มีบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนฉะเชิงเทราปัญญาคุณ จังหวัดฉะเชิงเทรามาแล้ว ไม่ต่ำกว่า 3 ปี และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงด้วยการกำหนดคุณสมบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา อายุ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

2. การสนทนากลุ่ม (Focus group) จัดทำและสร้างคู่มือการจัดสนทนากลุ่ม (Focusgroup guide) ที่ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ให้กับผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้ศึกษาก่อนการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้แนวคำถามการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. เขียนใบคำร้องเสนอต่องานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครสุวรรณภูมิ ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่ม

ตัวอย่างตามที่ผู้วิจัยกำหนด

2. ส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างไปพร้อมกับหนังสือที่ผ่านการพิจารณาเห็นชอบของผู้อำนวยการโรงเรียนฉะเชิงเทราปัญญานุกูลให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

3. รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ส่งแบบสอบถามไป และติดตามในส่วนของแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืน จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม

4. การสนทนากลุ่ม (Focus group) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มจากการสรรหา และคัดเลือก เตรียมตัวและคำถามที่จะใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus group) ประกอบด้วย

4.1 การสรรหาและคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักตามคุณสมบัติที่กำหนด

4.2 การเข้าพบด้วยตัวเอง พร้อมทั้งแนะนำตัว และแจ้งวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน ก่อนที่จะทำการสนทนากลุ่ม (Focus group) ต่อไป

4.3 ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยกำหนดระยะเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ตามแนวคำถามของการสนทนากลุ่ม ซึ่งได้จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ในการดำเนินการผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นสำหรับการตรวจสอบแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย การตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง

4.4 ผู้วิจัยได้ขออนุญาตใช้เครื่องมือบันทึกเสียง และจัดบันทึกข้อมูลไปพร้อม ๆ กับเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มโดยใช้แบบบันทึกผล และการบันทึกเสียงในระหว่างการสนทนากลุ่ม

4.5 การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยผู้วิจัยเริ่มจากการถอดเทปหรือถอดคำการสนทนากลุ่ม (Focus group) ของผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย และรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ของแต่ละคนไว้ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยต่อไป

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้วิจัยใช้วิธีจำแนกประเภทข้อมูล (Typological analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการเชิงคุณภาพ โดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายและพรรณนา (Descriptive research) แล้วสรุปออกมาเพื่อเป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติค่าความถี่

(Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ย

3. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus group) เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 226 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 59.70 เพศชาย จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 40.30 จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา พบว่า ระดับปริญญาตรี จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 60.62 มากที่สุด รองลงมา คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 19.91 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 19.47 และจำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 49.56 มากที่สุด รองลงมา คือ อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 28.76 และอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 21.68 ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารวิชาการ และด้านบริหารงบประมาณ ตามลำดับ

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผนการจัดการศึกษา ร่วมจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ร่วมปรับปรุงแผนการสอนเฉพาะบุคคลให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาระเพิ่มเติม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ร่วมวิเคราะห์และร่วมกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ด้านบริหารงบประมาณ คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา

ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา เครื่องอุปโภค-บริโภค ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้านบริหารงานบุคคล คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วม สนับสนุน การวางแผนอัตรากำลัง การจัดสรรทรัพยากรบุคคลอย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมในการสร้างแรงจูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่ครู บุคลากรอยู่เสมอ ด้านบริหารงานทั่วไป คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐ และเอกชน มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการก่อสร้าง และปรับปรุงสภาพแวดล้อม อาคารเรียน ตลอดจน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนและมีความทันสมัยอยู่เสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะ ความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทราตามความคิดเห็นของครู และผู้ปกครองโรงเรียนฉะเชิงเทราปัญญากุล จังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนเฉพาะความพิการ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรต่าง ๆ ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ปรับปรุงและพัฒนาอาคารเรียน ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้ ชุมชนประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษา ระหว่างชุมชน และหน่วยงานภายนอก มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียน ชุมชน หน่วยงานทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา ชุมชนส่งเสริมและสนับสนุนการจ้างงานศิษย์เก่าให้เป็นพี่เลี้ยงคนพิการใน โรงเรียนและประกอบอาชีพในสถานประกอบการภายในชุมชน มีการจัดทำหลักสูตรสาระเพิ่มเติม โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมปรับปรุงแผนการสอนเฉพาะบุคคลให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการเรียนรู้ของ นักเรียนแต่ละคน คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษามีส่วนร่วมในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยยึดหลักความถูกต้องตามระเบียบ คณะกรรมการ สถานศึกษาร่วมวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา เอียดสุข (2560, น.1220) ได้ทำการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 พบว่าระดับ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ กอบกฤษ การครคิด (2561, น.60) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมและรายด้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุพล บุญยัง (2561, น.59) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ปานระพี มหาสารโร (2563, น.87-88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่าผลการประเมินแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ณัฐมน จิตตะยโสธร, ธีระภัทร ประสมสุข, และปรีชาชาญ อินทรชิต (2565, น.26-37) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การศึกษาพิเศษ พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ทวีนนท์ วิกัษบุตร (2565, น.71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อับดุลเลาะห์ หลีดีใจ และศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2566, น.136) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ในศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง พบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ในศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลางในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา รายงานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลทุกด้าน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านบริหารวิชาการ ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มีการจัดทำหลักสูตรสาระเพิ่มเติม โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมปรับปรุงแผนการสอนเฉพาะบุคคลให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมวิเคราะห์ และร่วมกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรในการผลิตสื่อการเรียนการสอนจากภูมิปัญญาชาวบ้าน มีวิทยากรภายนอกจากชุมชน และหน่วยงานภายนอกเป็นวิทยากรให้ความรู้ในทักษะอาชีพ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน โดยคำนึงถึง

ความพร้อมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อร่วมวางแผนการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริเกศ เพ็ชรขำ (2565, น.56) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลกระทบต่องานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ด้านบริหารวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ นภัสสรณ์ ลานนาพันธุ์ (2565, น.98) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพ การศึกษาอำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอเชียงของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ บุญยาพร สันทนา รุจิรุ ภู่อาร และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2565, น.139) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ธนิตา ฤชากุล และกิจพิณฐ์ อุสาโห (2567, น.103) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่ม 8 (เชียงใหม่) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่ม 8 (เชียงใหม่) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุพันธ์ เชิดฉั่น และธารินทร์ รสานนท์ (2566, น.23) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก

2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านบริหารงานบุคคล ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียน ชุมชน หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจ้างงานศิษย์เก่าให้เป็นพี่เลี้ยงคนพิการในโรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนการจ้างงานศิษย์เก่าให้ประกอบอาชีพในสถานประกอบการภายในชุมชน มีเทคนิคในการให้แรงเสริม ชุมชนร่วมสร้างศรัทธา ซึ่งจะนำพาให้เกิดแรงจูงใจไปสู่จุดมุ่งหมายร่วมกัน ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลภายในองค์กรอย่างมีคุณภาพ ประชาชนชาวบ้านนำประสบการณ์ในชุมชนมาเป็นวิทยากรให้ความรู้กับบุคลากรในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการคัดเลือก บรรจุและแต่งตั้งบุคลากรในสถานศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมความก้าวหน้า ความมั่นคงในการทำงาน โดยการสนับสนุน ค่าตอบแทน และสวัสดิการอื่น ๆ ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างแรงจูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจ

ในการปฏิบัติงาน เน้นการใช้บุคลากรในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาช่วยวางแผนอัตรากำลัง โดยการจัดสรรทรัพยากรบุคคลอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ พิกรี แก้วนวล (2560, น.88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ด้านบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ บุญญฤทธิ์ ระพันธ์ (2561, น.88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ด้านบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ชัยชุมพล พิทักษ์ (2562, น.155) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 ด้านบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ปานระพี มหาสารโร (2563, น.87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ทวีนนท์ วิทักษบุตร (2565, น.73) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ความเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก

3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านบริหารงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติโดยยึดหลักความถูกต้องตามระเบียบ คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นระบบชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการดูแล และบริหารจัดการ ส่งเสริมงานอาชีพ ชุมชนสนับสนุนทุนการศึกษา และสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหารายได้ในการบริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ชุมชนเข้ามา

มีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ชุมชนสนับสนุนเครื่องอุปโภค บริโภค สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวก ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน โครงการกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณให้มีความคล่องตัว โปร่งใสและตรวจสอบได้ สอดคล้องกับ บุญญฤทธิ์ ระพันธ์ (2561, น.88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ด้านบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ชัยชุมพล พิทักษ์ (2562, น.155) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 ด้านบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นวรัตน์ แสงโพธิ์ และทัศนะ ศรีปิตตา (2565, น.131) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิจิตร พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ด้านบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ทวีพันธ์ วิทักษบุตร (2565, น.71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ความเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สรายุทธ ธาณิพูนวสันต์ชัย กากแก้ว และธัญเทพ สิทธิเสือ (2566, น.88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ด้านบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมากที่สุด

4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านบริหารทั่วไป ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุมชนสนับสนุนด้านทรัพยากรต่าง ๆ ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนปรับปรุงและพัฒนาอาคารเรียน ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้ ชุมชนประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาระหว่างชุมชน และหน่วยงานภายนอก ชุมชนมีส่วนร่วมเผยแพร่ผลงานการจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และนำแหล่งเรียนรู้

ในชุมชนมาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ การสร้างแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของชุมชนโดยรอบ ชุมชนมีส่วนร่วมช่วยประสานหน่วยงานและองค์กรภายนอก เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษาสนับสนุน อำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการ เรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับ วิชาทิพย์ จันทรมาศ บรรจง เจริญสุข และสมคิด นาคขวัญ (2560, น.89) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13 ด้านบริหาร ทั่วไป อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ บุญญฤทธิ์ ระพันธ์ (2561, น.88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วม และแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า การมี ส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ด้านบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก สอดคล้อง กับชัยชุมพล พัทธ์ (2562, น.155) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค4ด้านบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับจารุวรรณ เฉื่อยราษฎร์ (2563, น.66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนทุ่งศุขลาพิทยา “กรุงไทยอนุเคราะห์” อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วม ของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนทุ่งศุขลาพิทยา “กรุงไทยอนุเคราะห์” อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ทวีนนท์ วิทยษบุตร (2565, น.71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหาร งานสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ พบว่า ความเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงานสถานศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัด ฉะเชิงเทรา จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง

มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผนการจัดการศึกษา ร่วมจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ร่วมปรับปรุงแผนการสอนเฉพาะบุคคลให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาระเพิ่มเติม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ร่วมวิเคราะห์ และร่วมกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ด้านบริหารงบประมาณ คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา เครื่องอุปโภค-บริโภค ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้านบริหารงานบุคคล คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมสนับสนุนการวางแผน อัตรากำลัง การจัดสรรทรัพยากรบุคคลอย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมในการสร้างแรงจูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่ครู บุคลากรอยู่เสมอ ด้านบริหารงานทั่วไป คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการก่อสร้างและปรับปรุงสภาพแวดล้อม อาคารเรียน ตลอดจนห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนและมีความทันสมัยอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมวางแผนการจัดการศึกษา และการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และร่วมปรับปรุงแผนการสอนเฉพาะบุคคลให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน เปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาระเพิ่มเติม โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ทุนการศึกษา ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. ควรศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการ ในระดับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

3. ควรศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายเหมาะสำหรับการนำไปปรับใช้
4. ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาของโรงเรียนเฉพาะความพิการในจังหวัดฉะเชิงเทรา

บรรณานุกรม

- กอบกุลช การควรคิด. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กาญจนา เอียดสุข. (2560). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนเขาชัยสน อำเภอลำทับ จังหวัดพัทลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. สารนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จารุวรรณ เฉื่อยราษฎร์. (2563). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนทุ่งศุขลาพิทยา “กรุงไทยอนุเคราะห์” อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยชุมพล พิทักษ์. (2562). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. 7(3), น. 155.
- ณัฐมน จิตตะยโสธร, ธีระภัทร ประสมสุข, และปรีชาชาญ อินทรชิต. (2565). แนวทางการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาโดยชุมชนของศูนย์การศึกษาพิเศษ. วารสารปัญญา. 29(2), น. 26-37.
- ทวันันท์ วิทักษบุตร. (2565). แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธนิดา ฤชากุล และกิจพิณฐ์ อุสาโห. (2567). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่ม 8 (เชียงใหม่) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 4(1), น. 103.
- ธิดาทิพย์ จันทรมาศ บรรจง เจริญสุข และสมคิด นาคขวัญ. (2560). สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้. 10(1), น. 89.
- นภัสสรณ์ ลานนาพันธุ์. (2565). การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาเครือข่ายคุณภาพการศึกษา อำเภอยะรังของ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.

- นวัรัตน์ แสงโพธิ์ และทัศนะ ศรีปัดดา. (2565). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7(3), น. 131.
- บุญญฤทธิ์ ระพันธ์. (2561). การมีส่วนร่วมและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญยาพร สนทนา รุจิร ภู่อาระ และภาวิดา ธารศรีสุทธิ. (2565). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. ปีที่ 7 (ฉบับที่ 8), น. 139.
- ปานระพี มหาสารโร. (2563). การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 134 ตอน 40 ก, หน้า 14.
- พิกรี แก้วนวล. (2560). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รัตนพร รัตนสุวรรณ, นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์ และสุภาพ เต็มรัตน์. (2564). แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*. 6 (3), น. 5.
- โรงเรียนฉะเชิงเทราปัญญานุกูล จังหวัดฉะเชิงเทรา. (2556). *บันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างโรงเรียนฉะเชิงเทราปัญญานุกูลกับผู้ปกครองนักเรียน ปี 2566*.
- โรงเรียนฉะเชิงเทราปัญญานุกูล จังหวัดฉะเชิงเทรา. (2565). *รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา*. ฉะเชิงเทรา : โรงเรียนฉะเชิงเทราปัญญานุกูล จังหวัดฉะเชิงเทรา.
- โรงเรียนฉะเชิงเทราปัญญานุกูล จังหวัดฉะเชิงเทรา. (2566). *สมุดเยี่ยมโรงเรียนฉะเชิงเทราปัญญานุกูล จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2566*. ฉะเชิงเทรา : โรงเรียนฉะเชิงเทราปัญญานุกูล จังหวัดฉะเชิงเทรา.
- ศิริเกศ เพ็ชรขำ. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลกระทบต่องานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- สรายุทธ ธาณีนุพน วสันต์ชัย กากแก้ว และธัญเทพ สิทธิเสื่อ. (2566). แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. 25 (1), น. 88.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคม/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุพล บุญยัง. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- สุพันธุ์ เชิดฉั่น และธารินทร์ รสานนท์. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร. 11 (1), น. 23.
- อับดุลเลาะห์ หลีดีใจ และศักดิ์ชัย นิรัญทวิ. (2566). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร. 11(1), น. 136.